

มุมมองพระกับฆราวาส ...พัฒนาชีวิตด้วยคุณธรรม (2)

นำเสนอเมื่อ : 16 พ.ค. 2552

กลับมาพบเป็นฉบับที่ ๒ ถือเป็นพุทธธรรมที่จะนำเอาสาระแห่งธรรมมาฝากท่านผู้อ่าน
ช่วงนี้เป็นบรรยากาศของการปิดภาคเรียน นับว่าเป็นเวลาของการพักผ่อน
เมืองเชียงใหม่เป็นดินแดนของมนต์เสน่ห์มีธรรมชาติ หรือที่นักวิชาการเรียกจนติดปากว่า “ขุนทางสังคม” มีสังคม
วัฒนธรรม ประเพณี แม้กระทั่งความเชื่อที่มาศึกษาเรียนรู้ ผู้ใดได้ผ่านประตูเขาสุใจกลางเมืองเชียงใหม่
เมื่อกลับไปมักจะถูกมนต์เสน่ห์แห่งนี้ดึงให้กลับมาอีกครั้ง นับเป็นบทเกิดใหม่

วันนี้ผู้อ่านทั้งหลายมาเริ่มด้วยพุทธภาษิตที่ว่า

โย สหสฺสํ สหสฺสสน สงฺคาม มานุเส ชินะ

เอกญจ เขยยมตฺตานิ ส เว สงฺคามชุตฺตโม.

ผู้ใดที่ขงหม่มมนุษย์ในสงครามถึงล้านคน ส่วนผู้ชนะตนคนเดียวชื่อว่าผู้สูงสุด กว่าผู้ชนะในสงครามนั้น อีกภาษิตหนึ่งที่ว่า **อตฺตาวะเว ชิตํ**
เสยโย ยาจารยํ อิตฺรา ปฺชา. ตนฺถ แอนฺโตชานะแลวประเสริฐ สฺวนหมฺสฺตวํ ที่เขาชานะแลวไม่ประเสริฐเท่า
เป็นความจริงที่มีอภิปุริสเสได้ความสุขของชีวิตเราก็คือการเอาชนะตนเองทั้งทางกาย วาจาและใจ ความสุขในความพอใจ
พออยู่พอกิน หรือพออย่างอื่น

ดังนั้นถ้าเราจะเอาชนะตนได้ก็ต่อจากเรื่องที่ผ่านมาที่ว่าด้วยความรักต้องมีข้อที่ควรพิจารณาประการหนึ่งว่าผู้ที่ปรารถนาความรักนั้น
ที่แท้แล้วต้องการอะไร? หลายคนอาจตอบว่าต้องการความสุข ซึ่งความรักและสิ่งที่รักนั้นจะบันดาลให้เกิดขึ้น
แสดงให้เห็นว่ายังไม่มีความสมบูรณ์ในตน จึงต้องการสิ่งภายนอกมาชดเชยเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ ขอพิสูจน์ในเรื่องนี้ก็คือเมื่อทราบแนวผู้อื่น
หรือสิ่งอื่นไม่สามารถสนองความต้องการอันพร่องอยู่ของตนให้เต็มแล้ว ผู้นั้นก็มักจะเลิกรักหรือเกลียดชังสิ่งนั้นไปเลยก็มี
ดังนั้นความปรารถนาในความรัก จึงมีความหมายเท่ากับความต้องการความสมบูรณ์แห่งตน ต้องการเพิ่มสิ่งที่ตนรู้สึกว่ายังขาดอยู่ เช่น
คนขาดความรักในทำนองบุตรก็ปรารถนาบุตร ขาดความรักในทำนองคู่รักก็ปรารถนาคู่รัก ขาดความรักในลักษณะพี่น้องก็ปรารถนาพี่น้องเป็นต้น
โดยนัยนี้ คนที่มีความสมบูรณ์ในตน **จึงไม่ปรารถนาความรักหรือสิ่งที่รัก กล่าวคือ สามารถมีความสุขอยู่ได้โดยลำพังตนเอง**

อุปการณ หรือปัจจัยสำคัญของความสมบูรณ์ในตนก็คือดวงใจที่รักความสงบ มีความดำริในการปลีกตนออกจากกามหรือสิ่งยั่วชวนต่าง ๆ
(เนกขัมมสังกัปปะ) เพราะเห็นสิ่งเหล่านั้นว่าความสุข (นิกไก) รอนไม่สุขเย็น
เห็นอย่างชัดเจนด้วยปัญญาและด้วยดวงใจที่อบรมดีแล้วว่าการปรารถนาความสุขจากภายนอกนั้นไม่มีวันสนองความยากให้เต็มบริบูรณ์ได้เพราะโดยส
ภาวนแล้วสิ่งเหล่านั้นมีความบกพร่องอยู่ในตนเพื่อ **ได้สิ่งที่นั่นมา** จึงต้องรีบเอาความบกพร่องเข้ามาด้วย
ตัวอย่างเช่นคนที่ต้องการความสุขจากการมีรถยนต์ ย่อมจะต้องมีทุกข
มีภาระกังวลกับรถยนต์นั้นด้วยเป็นธรรมดา ผู้ต้องการความสุขจากการมีบุตร มีภรรยาหรือสามีก็ทำนองเดียวกัน
ฯลฯ

เกี่ยวกับความรักต้องบุคคลอื่นนั้นผู้พูดเสมอว่า ความรักของเขาบริสุทธิ์
(ซึ่งมีความหมายเพียงว่าเขาจริงจังไม่ได้หลอกลวงหรือมีความคิดไม่ดีแอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ด้วย) ปัญญาว่า ความรักต่อบุคคลอื่นที่เจือด้วยความใคร่
ความปรารถนา สมองตอบทางผัสสะนั้นเป็นของไม่บริสุทธิ์อยู่ในตัวเองแล้ว ความรักที่บริสุทธิ์ทำนองนั้นจะมีได้หรือไม่
เป็นไปได้หรือไม่ ความรักที่มาจากเมตตาหรือ กรุณา
ซึ่งแผ่ตัวออกมาเป็นความปรารถนาดีและอยากให้สัตว์อื่นพ้นทุกข์นั้นแหละน่าจะพอเรียกได้ว่าเป็นความรักอันบริสุทธิ์
เพราะประกอบด้วยเหตุผลและปัญญา